

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 5

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 916 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-mayda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Uy-joy qurilishi madaniyati, uning o'ziga xos xususiyatlari va tamoyillari.....	14
Davletov Islambek Xalikovich, Zikrullayev Valixon G'aybullayev o'g'li	
Hududlar investitsiya muhitini oshirish muammolari.....	20
Akbarov Bekmurod Miryakubovich	
Qoraqalpog'iston Respublikasi ellikqal'a tumanida turizm klasterini joriy qilish mexanizmi.....	26
Norchayev Asatullo Norbo'tayevich	
Small Business and Private Entrepreneurship is the Priority Direction of Our Country's Economy.....	34
Tulagan Tukhtaraliev, G'aniev Muhammadjon Xalilovich	
Resurs soliqlarini soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish.....	35
Tursunova Zulayxo Abdujobir qizi	
O'zbekistonda muqobil energiya manbalaridan foydalanish elektrotexnika sanoati rivojlanishining istiqboli sifatida.....	38
Uraimjonov Azizbek Raxmonjon o'g'li	
Oliy ta'limning raqobatbardoshligini ta'minlashda ta'lim sifatining mohiyati va asosiy tamoyillari (O'zbekiston misolida).....	44
Egamov Sevinchbek Maxsud o'g'li	
Financial Mechanisms of Supporting Textile Products Export.....	50
Gaybullayeva Gulbaxor Maxmudovna, Yakubova Ugiloy Mamasoliyevna	
O'zbekiston Respublikasida hududlarni mutanosib barqaror rivojlantirish masalalari va yechimlari.....	53
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida ayollar biznesini shakllantirish yo'llari.....	58
Ibodullayeva Malohat Sirojiddin qizi	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligini rivojlantirishning xorijiy tajribasi.....	61
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Turizm sohasi rivojlanishining istiqbollari.....	65
Ergashev Rahmatulla Xidirovich, Jabborova Zuhra Abdig'ani qizi	
Jahonda kabel bozorini rivojlantirish xususiyatlari va tendensiyalari.....	72
Uralov Olimjon Mahammadjonovich	
Namangan viloyatida yoshlarning iqtisodiy faolligi ko'rsatkichlari dinamikasini tahlil qilish.....	76
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
Turizm sohasiga malakali kadrlar tayyorlashdagi muammolar va ularning yechimlari borasida tavsiyalar.....	81
A. I. Raxmatov	
Трансформация внешнеторговых связей Республики Узбекистана.....	87
Ахмедова (Жабборова) Нилуфар Икболжон кизи	
Korxonalarda investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari va usullarining tahlili.....	92
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Turizmning mohiyati xususida nazariy yondoshuvlar va ularning tahlili.....	98
R. I. Pardayev	
Katta hajmga ega bo'lgan maxsus qurtxonalarda boqilayotgan ipak qurtlariga harorat va namlikni ta'siri.....	105
Raxmanova Xurinisho Egamovna	
Mahalliy byudjet daromadlarini shakllantirishda mahalliy soliqlar va soliqdan tashqari tushumlarning ahamiyati.....	109
Rajjaboyeva Dildora Zakirovna	
Banklarda stress-test asosida ESG-risklarni baholash.....	114
Nilufar Sharipova	
Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda banklarda ekologik va ijtimoiy risklarni baholash va boshqarish tizimini joriy etishning ahamiyati.....	118
Karimov Shamsiddin Akram o'g'li	
Qimmatli qog'ozlarni qiymatini baholash usullari va modellari.....	126
Botirxo'ja Aziza Faxmuddin qizi	
Sanoat ishlab chiqarishda diversifikatsiyaning nazariy asoslari.....	131
Davronbek Sharibjonovich Raximov	
Mamlakatimizda innovatsiyalarni moliyalashtirishning amaldagi holati tahlili.....	137
Aminov Farrux Farxadovich	

Raqamli iqtisodiyotda moliyaviy hisobot tahlilini takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	142
G. J. Jumayeva	
Qurilish sohasida logistika tizimlariga zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlanganlarning amaliy jihatlari....	145
Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini boshqarishdagi muammolar	151
Nematova Shaxlo Egamberdiyevna	
Aholi daromdlari va omonatlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	153
Xakimov Zohid Norbo'tayevich	
Tasvirlarga raqamli ishlov berish jarayonini intellektuallashtirish algoritmini yaratish.....	162
Zoirov O'lmas Erkin o'g'li	
Mintaqa iqtisodiyotida investitsiya faoliyatini moliyalashtirish samaradorligini baholash	168
Chilmatova Dilnoza Abdurahimovna	
Возможности внедрения и развития исламских банковских продуктов в рынок Узбекистана.....	172
Иноятова Камола Фуркатовна	
Davlat xizmatchisi faoliyatida ijtimoiy javobgarlikning o'rni	176
X. X. Ikramov	
Korporativ boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari	180
Abdug'aniyev Muhammadamin Abdug'affor o'g'li	
Hududiy kambag'allik chegaralarini aniqlashning ahamiyati (Qashqadaryo viloyati misolida).....	186
Hamdamov Shahzod Ilhom o'g'li, Alisher Yunusaliyevich Safarov	
Kichik biznesga mahalliy investitsiyalarni jalb qilish va ulardan samarali foydalanishda franshizaning roli	193
Rabimqulov Sherzod Murtozayevich	
Tijorat banklarida marketing strategiyalaridan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari.....	197
Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich	
Davlat sherikchilik asosida maktab va maktabgacha ta'lim moliyashtirishligini o'ziga xos xususiyatligi.....	202
Boltaboev Murodbek Aybekovich	
Moliyaviy savodxonlikni rivojlantirish davr talabi	207
X. I. Boyev	
Banklarda chakana kreditlash turlari va ularni raqamli transformatsiya qilishning zarurligi	211
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
Rasmiy ish bilan bandlik – aholining munosib turmush darajasini ta'minlash demak.....	220
Farhod Bagibekovich Xalimbetov	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i uchun qo'llaniladigan soliq imtiyozlarining amaldagi holati va tahlili.....	224
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Автомобильная промышленности развитых стран: становление, развитие, пути совершенствования.....	231
Назарова Раъно Рустамовна, Абдухамидова Мафтуна Турсуналт кизи	
Влияние цифровизации на внешнеэкономическую деятельность	236
Шермаматова Ирода Ойбековна, Тиллаев Хуршиджон Сулаймон ўгли	
ИИ в банковском бизнесе: ключ к конкурентной привлекательности	242
Фаттахова Муниса Абдухамитовна	
Tijorat banklari kapitalining iqtisodiy mazmuni va uning tarkibi	247
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
Особенности банковского кредитования и факторы препятствующие финансово-кредитной поддержке субъектов сферы туристических услуг.....	252
Розоков Мухаммадазиз Мансурович	
Factoring Operations in Banks.....	257
Boykabilova Iroda, Davronova Dilnoza Damirovna	
Moliyaviy sektordagi aksiyadorlik jamiyatlarining korporativ strategiyasini shakllantirishda risklarni bartaraf etish.....	261
Jaxongirov Rustam Jaxongirovich, Xo'jamurodov Asqarjon Jalolovich	
O'zbekistonning jozibador investitsiya muhitini yaratishda huquqiy asoslarni yanada takomillashtirishning ilmiy va amaliy zaruriyati	268
Oybek Elmuratov	
Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarning boshqarish tizimini takomillashtirish.....	272
Uzakova Umida Ruzievna	

Tashkent Economy – Locomotive of the Country's Economy	278
Akramova Aziza Abduvohidovna, Maqsudov Bunyod Abdusamadovich	
O'zbekiston Respublikasida ishbilarmonlik turizmining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	282
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Difuza Ilhomovna	
Mintaqalar iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashda investitsiyalardan samarali foydalanish mezonlari va ularni hisoblash usullari	288
Norqobilov Nusrat Norsaitovich	
Marketing strategiyasi: raqobatchilik sharoitida tadbirkorlik faoliyatini yuritishning rivojlantirilishi	292
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna, Matrizayeva Dilaram Yusubayevna	
Mahalliy budjetlar mablag'laridan samarali foydalanishni ta'minlashning eng asosiy istiqbolli yo'nalishi	299
S. Y. Ismoilova	
Atrof-muhitga zararsiz, tabiiy tarkibli korroziya ingibitorlari turlarini tahlil qilish	304
Qurbonova Firuza Solexovna	
Oliy ta'lim muassasalarida xarajatlar smetalari ijrosi hisobini yuritish tartibi	310
AbdulAziz Norqo'chqorov Ziyadullayevich	
Tijorat banklarining investitsion faoliyati samaradorligi va uni rivojlantirish yo'llari	316
Olimova Nodira Xamrakovna	
Baholangan majburiyatlar hisobini takomillashtirish	328
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
Qurilish-pudrat tashkilotlarida auditorlik tekshiruvida faoliyat uzluksizligini baholash	335
Tulovov Erkinjon To'liqin o'g'li	
Основные направления развития инвестиционной деятельности предприятий	339
Махкамова Надира Саидмуратовна	
Milliy statistika axborot tizimlarining funksional jihatlari va o'ziga xos xususiyatlarining tahlili	344
Otajonova Gulhoyo Maqsud qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini boshqarish axborot tizimini modellashtirish	349
Xudoyorov Laziz Niyozovich, Ergashova Nargiza Boboxonovna	
Mamlakatimizda aksiz to'lanadigan tovarlarni soliqqa tortish usullari	355
Alimardonov Muxammadi Ibragimovich, Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
Iqtisodiy rivojlanish sharoitida investitsiya loyihalarini jalb qilgan mablag'lar orqali moliyalashtirishning zarurligi	361
Amonova Dilafro'z O'tkurovna	
To'lov tashkilotlarini tashkil etishda xatarlarni boshqarish	366
Axmedov Miraziz Alisherovich	
Korxonada inson kapitalini rivojlantirish tizimi va konsepsiyasini takomillashtirish imkoniyatlari	371
Hamrokulov M. O.	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kichik sanoat zonalari faoliyatining zarurligi va iqtisodiy-huquqiy maqomi	379
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich	
Bank tizimida marketing faoliyati orqali yangi innovatsion xizmatlarni joriy etishning zamonaviy holati	383
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
Экономическая сущность инновационной деятельности в банковском секторе	392
Шадиева Дилдора Хамидовна	
Yengil sanoat taraqqiyotining xitoy tajribasi va undan o'zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	396
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
Tut parvonasi zararkunandasining biologik tarqalishi va zararini oldini olish choralari	406
Oybek Toshmurovich Karimov	
Ijtimoiy adolat va ayollar huquqlari: kasbiy kamsitish	410
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Ishsizlik nafaqalari tayinlash va xalqaro tajriba	416
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Takroriy ekinlar urug'ini to'g'ridan-to'g'ri nol ishlov berish orqali ekadigan qurilmaga tushadigan yuklamaning nazariy tadqiqoti	422
Abdullayev Baxodirjon Valijon o'g'li	
Banklarida jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish tizimining roli	426
Abdullayeva Dildora Qudratovna	

Biologik aktivlar hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartari asosida tashkil etishning uslubiy jihatlari	429
Adxamov Samariddin	
Barqaror iqtisodiy o'sishga erishishda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarning ahamiyati.....	434
Asqarova Mavluda Turabovna, Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Ilmiy-innovatsion iqtisodiyotda suv xo'jaligini rivojlantirish muammolari, yechimlar va natijalar: fundamental asosda.....	439
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Budjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobini yuritishning milliy va xalqaro standartlari.....	445
Maxamadaliyeva MahliyoXon Maxamadmurod qizi	
Tijorat banklari aktivlari va ularni samarali boshqarish nazariy asoslari	452
Masharipov Maxmud Bekturdiyevich	
Tijorat banklarning moliyaviy faoliyatida yuzaga keladigan xavf-xatar va uning mohiyati	457
Rashidov Raximjon Iskandarovich, Abduraxmonov Anvar Akbar o'g'li	
Kichik sanoat zonalarini barpo etish va rivojlantirish omillari va hozirgi holatining tahlili	463
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
Moliyaviy menejment tizimi samaradorligini oshirishda raqamli marketing strategiyasidan foydalanish	470
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
O'zbekiston Respublikasi moliyaviy tizimida byudjetdan tashqari jamg'armalarning ahamiyati va o'rni	477
Babanazarova Gulzar Ziautdinovna, Ajibayeva Rauiya Maxsudovna	
Aholi daromadlarini oshirishda asalarichilikning o'rni	483
Xudayarova Zuxra Yuldashevna	
Цифровые и традиционные методы сбора информации в маркетинговых исследованиях: сравнительный анализ	486
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Tijorat banklari faoliyatida iqtisodiy risklar va ularni nazariy asoslari.....	494
Burxonov Asliddin Asqar o'g'li	
Biznes tuzilmalarini diversifikatsiya qilish modellari va usullari hamda innovatsion rivojlanish strategiyalarining qiyosiy tavsifi.....	501
Matyoqubova Dilfuza Olimboyevna	
Тенденции развития пищевой промышленности Узбекистана.....	507
Назарова Раъно Рустамовна, Нигматуллаева Гульчехра Нуруллаевна	
Soliq-bojxona siyosatining dolzarb masalalari va ularni takomillashtirish yo'nalishlari.....	513
Usmonov Kaxramonjon Akbaraliyevich	
Статистический анализ факторов, влияющих на бренд молока и молочных продуктов в Узбекистане	517
Холдарова Фариза Тухтабаевна	
Правовое регулирование рынка цифровых активов и криптовалют.....	523
Якубова Ш. Ш., Рашидов Рахимжон Искандарович	
Efficiency of Internal Audit Service and Report Improvement: Control of Sanatorium-Wellness Institution	532
Shafkarov Fahriddin Khudaiberdievich	
Development of Digital TV Services in the Conditions of Digitalization of the Economy.....	538
Farhad Karimov	
Kichik biznes faoliyatida muhim muvaffaqiyat omillarini belgilashning ahamiyati va ularni baholash.....	542
Kabulova Nurgo'zal Umirbek qizi	
Barqaror iqtisodiy o'sishni ekonometrik tadqiq etish	545
Muminova Maxbuba Abduvafoyevna	
Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyati ko'rsatkichlarini baholash.....	552
Musurmonova Mahbuba Omonovna	
Tadbirkorlik subyektlari tashqi savdo faoliyatini ichki tartibga solishni takomillashtirishning ayrim jihatlari..	556
To'rayev Nurbek Muxammadovich	
Temir yo'l transportida xizmat ko'rsatish jarayonini rivojlantirishning retseptiv tahlili	561
Raxmonov G'ayrat Ismatulloyevich	
Strategik boshqaruv hisobi va uning uslubiyotini takomillashtirish masalalari.....	566
Sharipova Shoxida Abdinabiyevna	
O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy mexanizmlari.....	571
Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li	
Institutsional investorlar faoliyatini tashkil etishning kontseptual jihatlari	578
Sultanov Maxmud Axmedovich	

Tijorat banklari foydasini soliqqa tortishning ayrim me'yoriy-huquqiy asoslari.....	582
Turanov M. Sh.	
O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining rivojlanishida tijorat banklarining o'rni.....	590
Zubaydullayeva Zulayxo Karimovna, Kaxarova Dildora Erkinovna	
O'zbekistonda tayyor kiyimlar bozori ko'lamini oshirishda marketing strategiyalarining samaradorligi.....	600
Urazov Mansur Musurmanovich	
Yevropaga barqaror eksport va qishloq xo'jaligida yashil rivojlanish uchun Mosh bozori strategiyalarining ta'sirini baholash.....	603
Valiyeva Aziza Anvar qizi	
Rangli tasvirlarga raqamli ishlov berish jarayonlarini paralellashtirish.....	609
Xidirova Barchinoy Ilxomovna	
Korxonalarda ishchi personal ehtiyojlarini motivatsiyaga ta'siri.....	614
Aripov Oybek Abdullayevich, Axmedov Muzaffar Shokirjonovich	
Цифровые и традиционные методы сбора информации в маркетинговых исследованиях: сравнительный анализ.....	619
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	627
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Positioning Textile Products in Competitive Strategy.....	630
Икрамова Нодира Бурхон кизи	
Sanoatni tarkibiy o'zgarishlar asosida maqbullashtirish va samaradorlik ko'rsatkichlarini prognozlash.....	635
Kasimov Azamat Abduraimovich	
O'zbekiston Respublikasi budjetini shakllanishida egri soliqlarni undirishning fiskal samaradorligi.....	642
Abdulxayeva Shahnoza Muxammadiyevna	
To'qimachilik klasterlari eksport salohiyatini boshqarish masalalari.....	649
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
Влияние плодородности почвы на урожайность хлопчатника в хлопково-текстильных кластерах Республики Каракалпакстан.....	654
Сагиева Молдир Оразбай кизи	
Оценка категории вейпов среди курильщиков электронных сигарет Узбекистана.....	659
С. М. Мирзалиев, М. О. Куролов, Г. К. Абдурахманова, Джуди Сметана, Крисси Льюис	
Jahon kabel bozorini tatbiq etish va rivojlantirish xususiyatlari.....	672
Uralov Olimjon Maxammadjonovich	
Moliyaviy hisobotlar va ularni tuzish va auditorlik tekshiruvdan o'tkazishning uslubiy jihatlarini rivojlantirish.....	677
Nomozova Qumri Isoyevna, Abdinazarov Samijon Abbos o'g'li, Jabbarov Azamat Murodullayevich, Boymurodov To'liqin Azamatovich	
Digital Transformation Implementation Directions and Instrument Analysis.....	684
Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
Understanding Financial Indicators and Their Strategic Utilization: Insights from Global Practices and Uzbekistan's Experience.....	688
Astanova Zarnigor Obid qizi, Tukhtabaev Jamshid Sharafetdinovich, Jurayev Xurshid Mamatkulovich, Ismatova Kamola Obid qizi	
Turizm xizmatlari eksportida zamonaviy texnologiyalar orqali xizmatlar sifatini oshirishning ahamiyati.....	694
Bakhromov Akmal Abduvahid o'g'li	
Sanoat korxonalarida personal mehnatini tashkil etishni optimallashtirish yo'llari.....	699
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi, Rustamova Dilnoza Jamshid qizi, Axtamova Parizod Oybek qizi, Nuritdinova Maftuna Jahongirovna	
O'zbekiston Respublikasida pul-kredit siyosati instrumentlaridan foydalanish amaliyotini takomillashtirish..	705
Kaxarova Dilnoza Shavkatovna	
Bojxona faoliyatini transformatsiyalashda innovatsion boshqaruvni takomillashtirishga oid nazariy qarashlar.....	711
Ro'ziboyev Muhiddin Xushnudovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida aholining tadbirkorlik faolligini oshirish tendensiyalari.....	714
Xudayarova Maftuna Shavkatovna	
O'zbekiston qishloq xo'jaligini rivojlantirishda xorijiy va mahalliy investitsiyalarning o'rni.....	721
Yusupov Komaliddin Baxtiyor o'g'li	

Факторы успеха в управлении инвестициями промышленных предприятий	725
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Issues of minimizing risks related to mortgage lending of commercial banks of the republic of Uzbekistan	730
Kulliev Istam Yangimurodovich	
O'zbekiston Respublikasida nomoddiy aktivlar hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari talablari asosida tashkil etish xususiyatlari	739
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Tijorat banklari faoliyatida risklarni pasaytirish yo'llari	744
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboyevich	
Investitsiyalar – moliyaviy barqarorlik kafolati	750
Xaydarov Nizamiddin Xamrayevich	
Современные подходы к управлению системой заработной платы и льгот в условиях рыночной экономики	755
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
Atrof-muhit muhofazasida xulq-atvor iqtisodiyotining roli	763
Djalilov Farxod Abduganiyevich	
Eco-Paths of Uzbekistan: How Corporate Social Responsibility in Tree Planting and Transport Infrastructure is Paving the Way For Sustainable Futures	767
Oybekov Shohjahon Akmal o'g'li, Alfira Sofia, Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Oliy ta'lim xizmatlar bozorida raqamli marketingning ahamiyati	775
Ruziyeva Shaxlo Raupovna	
Sanoatning kon-geologiya korxonalari iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash xususiyatlari	780
Xotamov Javohir Abdusharop o'g'li	
Qishloq xo'jaligi agrotexnologiyalarni tijorat banklari orqali kreditlash yo'llari	785
Isakov J. Ya.	
Savdo korxonalarini rivojlantirishda tijorat banklarining ahamiyati va ularni takomillashtirish istiqbollari	792
Aktamov Abduvali Abdug'ani o'g'li	
Ekologik muammolar va "yashil" iqtisodiyot	798
Axunova Shohista Nomanjanovna, Maxkamova S. Sh.	
Rivojlangan mamlakatlar tajribasida umidsiz soliqlar qarzini hisobdan chiqarish tartiblari va uni amaliyotda qo'llash masalalari	802
G'aybullayev Abdunabi Abduvohid o'g'li, Usubjanov Shavkat Sidiqjanovich, Abdulazizov Baxodirjon Muhammadzohid o'g'li	
Qishloq xo'jaligida qiymat yaratish zanjirini raqamli texnologiyalarni qo'llash asosida takomillashtirish	806
Iroda Turdibayevna Kudratova	
Soliq hisobi va tahlilini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari	812
Jumayev Umid Nazarovich, Xo'jayev Sadridin Mamatmurotovich, Gapparov Zokirjon Bozorovich	
Biznesni raqamlashtirishning iqtisodiy mazmuni va biznes transformatsiyasining nazariy asoslari	816
Mamajonov Fayzullo Abdusamatovich	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	820
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	828
Maxmudaliyeva Manzuraxon Raxmon qizi	
Globalshuv sharoitida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash masalalari	831
Qo'ziyev Shodiyor Qilichboy o'g'li, Xakimov Javohir Hamza o'g'li, Turganbaev Nursultan Bayram o'g'li, Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich, Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Davr xarajatlari va audit hisobini takomillashtirish	837
Quliyev Komiljon Shuxratovich, Ismatov Shohislom Nabi o'g'li, Qilichov Chingiz Ne'mat o'g'li, Shukurov Nurbek Akbarovich	
Innovatsion ta'lim texnologiyalarining mohiyati va nazariy asoslari	840
R. K. Ollaberganova	
Mamlakatda moliya bozorini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari	845
Rizayeva Laylo Patxulla qizi, Boboqulova Shaxlo Turg'in qizi, Aminjonova Nozima Naimjonovna	
Qishloq xo'jaligida pillachilik biznesini rivojlantirish sharoitlari va imkoniyatlardan samarali foydalanish tahlili	850
Turgunov Odilbek Maripovich	
Hudud investitsion faolligini oshirishda marketing strategiyalaridan samarali foydalanish yo'llari	857
Achilov Abrorjon Niyatqobilovich, Ergashev Alijon Hojimatovich	

Инструменты финансового рынка в сокращении уровня бедности в экономике Республики Узбекистан.....	861
Саиткулова Матлуба	
“Yashil” iqtisodiyot, ekologiyalashtirish va barqaror rivojlanish integratsiyasi: barqaror kelajakni ta’minlashga kompleks yondashuv.....	866
Tadjibayev Zakir Malikovich	
O‘zbekistonda iqtisodiy faollikni ta’minlashga qaratilgan fiskal va monetar siyosatlarining hozirgi holati.....	871
Xudeybergenova Nigora Turgunbayevna	
Davlat budjetida g‘azna ijrosining o‘rni.....	878
Jo‘rayeva Mohinur Norqul qizi, Axmedova Yashnar Abdulla qizi, Nosirova Jamila Akbarovna	
Davlat budjeti daromadlarining ijrosi va nazorati.....	882
G. M. Samandarova	
Sanoat korxonalarida intellektual resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish mexanizmi.....	887
Q. A. Odinayev	
Tools of State Policy for Sustainable Development of Social Infrastructure in Uzbekistan.....	892
Abbasov Baurjan Madiyarovich, Navik Istikomah, Se M.Si, Nasriddinov Fazliddin	
Некоторые вопросы инноваций в развитии банковской деятельности.....	898
Джураев К. Т.	
Применение цифровых технологий в противодействии финансовым мошенничествам	905
Гадаев Исмат Ядгарович	
Turizm sohasida kadrlar tayyorlashga ilmiy-nazariy yondashuvlar va kadrlarning zamonaviy kompetensiyalari	909
Yuldasheva Dilnoza Ulug‘bekovna	
Tijorat banklarining passiv operatsiyalarini samarali boshqarishni takomillashtirish.....	913
Sarimov Shaxbozali Soatali o‘g‘li	
Kichik biznes subyektlari tomonidan ishlab chiqarilgan mahsulotlar hajmi tahlili	919
Suvonov Ibrohim Izbasarovich, Yoqubjonov Azizjon Qobiljon o‘g‘li	
Pulga talab va taklifni statistik prognozlash masalalari	923
Ibrohimov Muhammadjon Abdullajanovich	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishda soliq tizimi.....	928
Akbarov Akramjon Ibroximjonovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanishni takomillashtirish usullari	932
To‘rayeva Nafisa Odiljonovna	
Behavioral Theory of the Firm	938
Egamberdieva Oydin Abror kizi	
O‘zbekiston hududlarida turizm turlarini rivojlanish orqali bandlik darajasini oshirish.....	944
Bolqiboyeva Ug‘iloy Bolqiboy qizi	
Mintaqa soliq tizimida yashirin iqtisodiyot ta’sirini baholash omillari	949
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna, Sapayev Maxsudbek Karimovich	
Sug‘urtaning iqtisodiyotdagi o‘rni va uning rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar	953
Iminov Toxirjon Karimovich	
O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish mexanizmini takomillashtirish	957
Malikova Shoiray Baxtiyorovna	
O‘zbekiston tikuv-trikotaj korxonalarining xalqaro bozorlardagi mavqeyini oshirish yo‘llari.....	962
Vafoyeva Dilafruz Ikromovna	
Kichik biznes sohasini istiqboldagi rivojlanishida davlat siyosati.....	968
Abdug‘aniyev Murodjon Shavkat o‘g‘li	
Innovative Development of Business Activity.....	972
Son of Otakhanov Sardorbek Makhammadali	
Aholi bandligini oshirishda xususiy tadbirkorlikning o‘rni.....	976
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
Turizm sohasida logistikani rivojlantirish masalalari	980
Muxtorova Indirabonu Yasharbek qizi	
Marketing logistikasining zamonaviy yondashuvlari.....	985
Pardayev Sherzod Xolmurodovich	

Raqamli transformatsiya sharoitida jamoat tashkilotlarini boshqarishni takomillashtirishga oid nazariy qarashlar	991
Raxmonov Abduxalil Rasulovich	
O'zbekistonda barqaror rivojlanish maqsadlarini amalga oshirishda iqtisodiy ko'rsatkichlar tahlili.....	995
Shodiyev Xurshedjon Karimovich, Ibragimov Elmurod Gulboynor o'g'li, Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich, Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash infratuzilmasini rivojlantirishning innovatsion mexanizmini takomillashtirish	1000
Shomurodova Mahliyo G'ulomjonovna	
2020–2030-yillarda O'zbekiston Respublikasini “yashil” energiya bilan ta'minlash uchun olib borilayotgan islohotlar	1004
Tojiyev Bilol Abdirosulovich, Azimov Erkin Umidovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni takomillashtirish asosida inson kapitalini rivojlantirish	1009
Ubaydullayev G'ayrat Zuvaytovich	
Ways to improve internal audit in enterprises in the digital economy	1014
Kodirova Zulhumor Namazovna	
Investment Management is an Important Factor of Economic Development.....	1019
Yuldasheva G. A., Ziyayev Dilshodjon	
Tadbirkorlik kambag'allikni qisqartirish asosiy omilidir.....	1022
Aliyev Akmal, Bozorova Ozoda Raximovna	
Kichik biznesni mahalliy darajada boshqarish holatini baholashda mavjud iqtisodiy salohiyatni hisobga olgan holda yondashish uslubiyoti.....	1026
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
Формирование механизмов стратегического управления развития химической отрасли.....	1033
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini samarali tashkil etish mezonlari va omillari.....	1038
Z. Abdikarimova, S. Madaminov	
Особенности банковского кредитования и факторы препятствующие финансово-кредитной поддержке субъектов сферы туристических услуг.....	1042
Каримова Азиза Махомадризовна, Розоков Мухаммадазиз Мансурович	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda kichik biznesning amaliy ahamiyati.....	1047
Mamajanova Gulbaxor Toxirjon qizi, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Milliy innovatsion tizimning shakllanishida oliy ta'lim muassasalarining innovatsion rivojlanish prinsiplari...	1052
Nishonov Dilshod Shamsiddinovich	
Oliy ta'limda o'quv jarayonini samaradorligini oshirishda multimediya texnologiyalaridan foydalanish.....	1058
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishda mikromoliyalash-tirishning xususiyatlari	1063
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	
O'zbekiston Respublikasi fiskal siyosatining siklik xususiyatini aniqlash masalalari	1067
Sheraliev Javoxirbek Jaxongir o'g'li	
Управление хозяйственной деятельностью торговых предприятий.....	1073
Юлдашева Гульмира Азатовна, Зияев Дилшоджон	

TURIZM SOHASIDA LOGISTIKANI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

Muxtorova Indirabonu Yasharbek qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Biznes boshqaruv” kafedrasi katta o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm faoliyatida logistikaning tutgan o‘rni va ahamiyati o‘rganiladi. Turizm sohasida transport logistikasi muhim tarkibiy qismlardan biri, deb hisoblanadi. Turizmda logistika yo‘nalishi turizm sohasida asosiy xizmat bo‘lib, sayohat, ekskursiya va turlarda turistlarga xizmat ko‘rsatish, transport vositalari, turistik marshrutlar, transport xizmatlarini ko‘rsatuvchi tashkilotlar bilan uzviy bog‘liqdir.

Kalit so‘zlar: Transport logistikasi, turistik marshrut, transport vositalari, transport xizmatlarini ko‘rsatuvchi tashkilotlar.

Abstract: This article examines the role and importance of logistics in tourism. Transport logistics is one of the important components in the field of tourism. The direction of logistics in tourism is the main service in the field of tourism and is inextricably linked with the provision of services to tourists in travel, excursions and tours, vehicles, tourist routes, and organizations providing transport services.

Key words: Transport logistics, tourist route, means of transport, organizations providing transport services.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль и значение логистики в туризме. Транспортная логистика является одним из важных компонентов в сфере туризма. Направление логистики в туризме является основным сервисом и неразрывно связано с предоставлением туристам услуг по организации путешествий, экскурсий и туров, транспортных средств, туристических маршрутов, а также организаций, предоставляющих транспортные услуги.

Ключевые слова: транспортная логистика, туристический маршрут, транспортные средства, организации, предоставляющие транспортные услуги.

KIRISH

Turizm iqtisodiy faoliyat sohasi sifatida katta ahamiyatga ega va bir qator xarakterli xususiyatlarga ega. Turizm insonlar, butun jamiyat manfaatlariga xizmat qiladi va mikro va makroiqtisodiy darajada daromad manbai hisoblanadi. Turizm qo‘shimcha ish o‘rinlari yaratish, yo‘l va mehmonxona qurilishini jadal rivojlantirish, barcha turdagi avtotransport vositalarini ishlab chiqarishni rag‘batlantirish, xalq hunarmandchiligi va milliy madaniyatni asrab-avaylashda viloyat va mamlakatlarning asosiy omillaridan biriga aylanmoqda. Jahon sayyohlik tashkilotining prognozlariga ko‘ra, 2020-yilda dunyo sayyohlari soni 1,6 milliard kishini tashkil etadi, 2020-yilda jahon turizmidan tushadigan daromadlar 2 trillion dollargacha oshdi.

Turizm iqtisodiyotning transport va aloqa, qurilish, qishloq xo‘jaligi, xalq iste‘moli mollari ishlab chiqarish va boshqa tarmoqlariga katta ta‘sir ko‘rsatadi va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning katalizatori bo‘lib xizmat qiladi. O‘z navbatida, turizmning rivojlanishiga turli omillar: demografik, tabiiy-geografik, ijtimoiy-iqtisodiy, tarixiy, diniy va siyosiy-huquqiy omillar ta‘sir ko‘rsatadi.

Hozirgu kunda turizm rivojlanishidagi asosiy omillardan biri logistika bo‘lib xizmat qilmoqda. Turizm sohasidan yuqori daromad olishni niyat qilgan har qanday davlat, logistika va transport infratuzilmasini yaxshilamog‘i dolzarb masala bo‘lib qolmoqda. Shu o‘rinda, maqolada turizmni rivojlantirishda transport logistikasining ahamiyatini tahlil qilganmiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Turizmni boshqarish, turizmni rivojlantirish, tartibga solish va takomillashtirish nazariyasi va metodologiyasining dolzarb masalalari, jumladan, turizmni barqaror rivojlantirish xususiyatlari A.Yu.Aleksandrova, I.T. Balabanova, V.S.Bogolyubova, S.A. Bogolyubova, M.A. Gorenburgova, A.G. Granberga, M.V. Efremova, I.V. Zorina, N.I. Kabushkina, G.A. Karpova, A.D. Kaurova, V.A. Kvartalnova, Yu.V. Kuznetsova, S.N. Maksimova,

V.A. Morozova, V.I. Nikiforova, E.A. Pesotskaya, S.A. Sevastyanova, BC Senina, AM Xodacheka, BC Chekalina, A.D. Chudnovskiy, N.V. Shabalina, D.V. Shopenko kabi olimlar tomonidan o'rganilgan.

Yuqorida qayd etilgan mualliflarning ilmiy ishlanmalari va takliflari turizmni tashkil etishda tizimli yondashuv nazariyasi va amaliyotini rivojlantirishga katta hissa qo'shmoqda.

Biroq, logistika sohasida katta miqdordagi tadqiqotlar, oqimlarni boshqarish usullari va modellarini yaratishga qaramay, ushbu muhim muammoning ko'plab nazariy, uslubiy va uslubiy masalalari haligacha hal qilinmagan. Yuqoridagi mualliflarning ishlarida turizm sohasiga nisbatan logistikaning nazariy va uslubiy muammolari, turistik xizmat ko'rsatish logistika tizimining elementlari sifatida turizm industriyasi subyektlari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning o'ziga xosligi va ilmiy asoslangan mexanizmi yetarli darajada aks ettirilmagan.

Bundan tashqari, mintaqada turizm xizmatlarini ko'rsatuvchi resurslarning o'zaro bog'liq oqimlarini kompleks boshqarish, xizmatlarni shaxsiylashtirishning zamonaviy tendentsiyalarini hisobga olgan holda turizm logistika operatsiyalarini tasniflash, tizimlashtirish va modellashtirish masalalari etarlicha ishlab chiqilmagan.

Turizmni rivojlantirishning shu va boshqa muammolarini o'rganish zarurati, ko'tarilgan nazariy va amaliy masalalarning katta ahamiyati mavzusini tanlash, belgilab berdi.

TADQIQOT METADOLOGIYASI

Maqolaning ushbu muammolarini hal qilish va taklif qilingan qoidalarni asoslash uchun iqtisodiy va matematik modellashtirish usullari, tizimli, texnik, iqtisodiy va moliyaviy tahlillar, operatsiyalarni tadqiq qilish va qarorlar qabul qilish usullari, matematik statistika, ekspert baholashlari va qiyosiy tahlillardan foydalanilgan.

Logistika turizm sanoatida muhim rol o'ynaydi, sayohat va transportdan tortib, turar joy va oziq-ovqatgacha bo'lgan turli jihatlariga ta'sir qiladi.

Logistika turizmga ta'sir qilishning bir necha yo'llari bor:

- **Transport va harakat:** Logistika sayohatchilar uchun transport imkoniyatlarining mavjudligi va qulayligini belgilaydi. Bunga aviatsiya, temir yo'l va avtomobil transporti, dengiz va daryo transporti kiradi. Samarali logistika sayohat vaqtini va xarajatlarini minimallashtirib, optimal marshrutlarni yaratishga imkon beradi.
- **Turar joy:** Logistika, shuningdek, mehmonxonalar, kurortlar, yotoqxonalar va ijaraga beriladigan turar joylarni o'z ichiga olgan turistik turar joy mavjudligi va sifatiga ta'sir qiladi. Ushbu sohada samarali logistika bronlarni boshqarish, mehmonlarga xizmat ko'rsatish va zarur resurslar mavjudligini ta'minlashni anglatadi.
- **Oziq-ovqat va restoranlar:** Oziq-ovqatlarni tarqatish va restoranlarda xizmat ko'rsatish ham logistikaga bog'liq. Oziq-ovqat yetkazib berishdan tortib, mehmonxonaga joylashtirish va mehmonlarga xizmat ko'rsatishgacha, logistika turizm industriyasini oziq-ovqat va ko'ngil ochish uchun yetarli resurslarga ega bo'lishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.
- **Ekskursiyalar va tadbirlar:** Turistlar uchun ekskursiyalar, tadbirlar va ko'ngilochar tadbirlarni tashkil etishda logistika ham muhim ahamiyatga ega. Bunga transport, chiptalar, guruhlar va tadbirlar logistikasini boshqarish kiradi.
- **Turistlar oqimini boshqarish:** Turistik oqimlarni optimallashtirish tirbandlikning oldini olish va xavfsizlikni ta'minlash uchun muhimdir. Logistika ortiqcha yuk, uzun navbatlar va boshqa salbiy oqibatlar bilan bog'liq muammolarni oldini olish uchun turistlarning harakatlarini rejalashtirish va muvofiqlashtirishga yordam beradi.

Shunday qilib, logistika sayohat va turar joydan tortib oziq-ovqat va o'yin-kulgigacha bo'lgan barcha jihatlariga ta'sir ko'rsatadigan qulay va qulay sayohat tajribasini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekiston dunyoda turizm sohasida ulkan salohiyatga ega davlatlardan biridir. Mamlakatimiz zamonaviy turizm industriyasini rivojlantirish uchun barcha zarur resurslarga ega, qulay iqlim sharoiti, boy tarixiy-madaniy merosga ega. O'zbekistonda turizm milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, hududlarni rivojlantirishni jadalashtirish, yangi ish o'rinlari yaratish, aholi daromadlari va turmush darajasini oshirish, mamlakatimizning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishning strategik tarmoqlaridan biri bo'lib, uni rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Logistika sanoati o'sib borayotgan tarmoqlardan biri bo'lib, so'nggi yillarda xarajatlar va vaqt hisob-kitoblari tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Deyarli barcha tarmoqlarda logistika faoliyatining ishtiroki logistika elementlarini o'rganish va ularni batafsil o'rganishni talab qiladi.

Bu holat korxonalar uchun xarajatlarni kamaytirish va vaqtni tejashda logistika kontseptsiyasining ahamiyatini oshiradi. Boshqa tomondan, turizm industriyasi transport-kommunikatsiya imkoniyatlarining kengayishi bilan eng muhim tarmoqlardan biriga aylandi. Turizmning yillik o'sishi va dam oluvchilar soni milliy iqtisodiyot nuqtai nazaridan turizmning ahamiyatini belgilaydi. Garchi, birinchi qarashda, turizm va logistika sohasi unchalik katta ahamiyatga ega emas. Ammo, bir-biri bilan juda chambarchas bog'langan, turizm sanoati doimiy ravishda logistika transportidan foydalanadigan tarmoqlardan biridir.

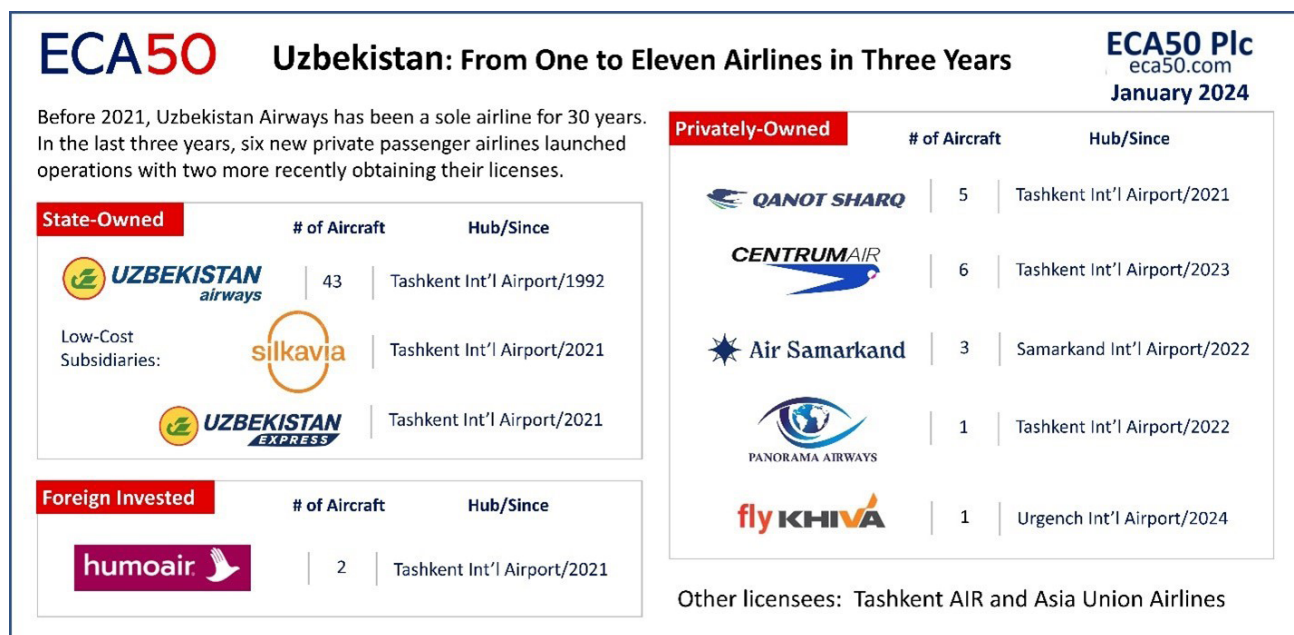
Bugungi kunda logistika rivojlangan mamlakatlarda asosiy biznes jarayonlaridan biriga aylandi. Hisob-kitoblarga ko'ra, logistika tizimi yalpi ichki mahsulotning 20–25 foizini tashkil qiladi va bu tizimda 1 foiz yo'qotish ishlab chiqarishning 10 foizga qisqarishiga olib keladi. O'zbekistonda tashqi iqtisodiy faoliyatning rivojlanishi bilan xalqaro logistika markazlarining xalqaro iqtisodiy munosabatlardagi o'ri va ahamiyati ortib bormoqda. Mamlakatimizda mustaqillikkacha logistika faqat ichki bozor imkoniyatlariga yo'naltirilgan bo'lsa, mustaqillikdan keyingi davrda u yanada kengaytirildi va takomillashtirildi. Qisqa vaqt ichida logistika infratuzilmasini rivojlantirishning aniq yo'llari shakllantirildi.

Turizm va logistika o'rtasidagi munosabatlar asosan yo'lovchilarni tashish, oziq-ovqat, turar joy va turistik dasturlarni logistika bilan ta'minlashda ifodalangan qo'llab-quvvatlash faoliyatiga qaratilgan bo'lib, ularni turizm faoliyati yoki tadbirlarini rejalashtirish va tashkil etishga kiritish uchun asosiy hisoblanadi. Logistika elementlari yagona tizimda tashkil etilishi yoki har bir hodisaga moslashtirilishi mumkin, bu esa mahsulot va obyektlarni buyurtma qilish va iste'molchilarga etkazish imkonini beradi, shu bilan birga atrof-muhit, aloqa va uning ehtiyojlarini qondirishga harakat qiladi.

Shu o'rinda O'zbekistonda turizmni rivojlantirish maqsadida olib borilayotgan islohatlarga e'tibor qaratsak ularning aksari logistika bilan bo'liqdir.

30 yil davomida yagona aviakompaniya faoliyat yuritgan O'zbekistonda bor-yo'g'i uch yil ichida yana o'nta aviakompaniya ochildi. O'tgan bir necha yil davomida, asosan koronavirus pandemiyasi tufayli, dunyo bo'ylab 64 ta aviakompaniya kasodga uchrab, rekord ko'rsatkich qayd etildi. Shunday iqtisodiy talafotlar, investorlar o'z pullarini yo'qotishi davrida O'zbekiston aviakompaniyalar tashkil etish borasida oldingi o'rinlarda ketmoqda.

Markaziy Osiyoning aholisi eng ko'p mamlakati bo'lgan O'zbekiston uch yil ichida aviakompaniyalari sonini birdan o'n birga chiqardi. Bu o'n karra o'sish oxirgi uch yil uchun jahon rekordi bo'lishi kerak. Britaniyaning ECA50 Plc kompaniyasi O'zbekistondagi faol aviakompaniyalarni tahlil qildi.

1-rasm: O'zbekistonda faoliyat yuritadigan aviakompaniyalar soni

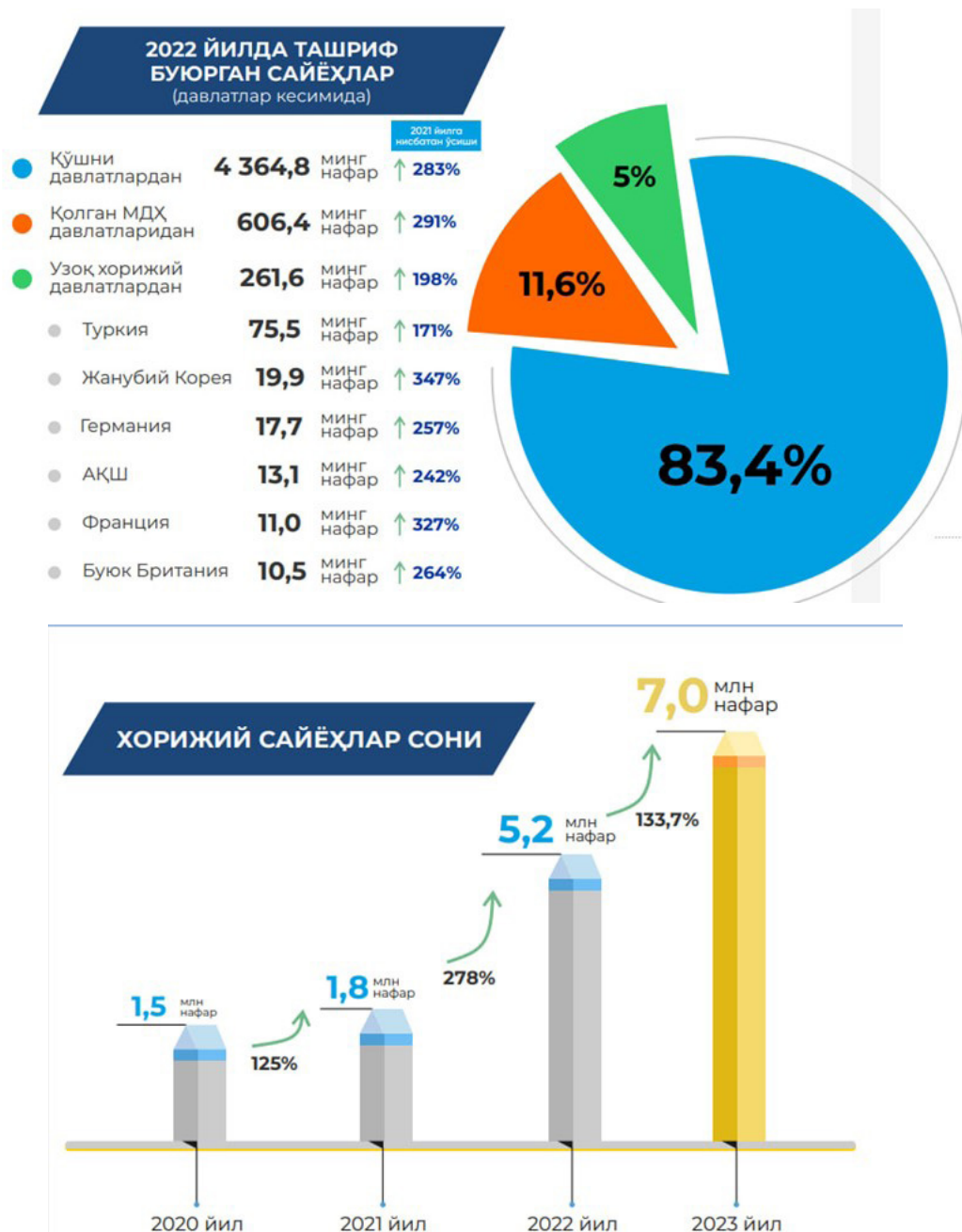
Infografikada O'zbekistondagi faol aviakompaniyalar, ulardagi samolyotlar soni, ularning xabi va faoliyat boshlagan yili ko'rsatilgan. Ulardan uchtasi davlat, oltitasi xususiy, bittasi chet el kapitali ishtirok etgan aviakompaniyalardir.

Ko'plab mamlakatlari depopulyatsiyadan aziyat chekayotgan Yevroosiyo mintaqasining yuragida joylashgan O'zbekiston demografik o'sish bo'yicha chempion sifatida aholisi sonini 1990 yildagi 20 milliondan 2024 yilda 37 millionga qadar qariyb ikki barobar o'stirdi. Lekin o'ttiz yil davomida mamlakatda yagona milliy aviakompaniya va cheklangan miqdorda chet el havo yo'llari shirkatlari faoliyat yuritdi.

Bugun yangi aviakompaniya, ko'proq raqobat va tanlash imkoniyatini ko'rib ko'z quvonadi. Aslida O'zbekiston mintaqada aviatsiya bo'yicha xabga aylanish uchun kuchli salohiyatga ega. 37 million nufusga ega mam-lakat uchun bir dona aviakompaniya bo'lishidek start chizig'idan boshlab, O'zbekiston aviakompaniyalari sonini ko'paytirishi orqali jahon trendiga qo'shilishi – mantiqiy qadam. Hech bo'lmaganda, bugun va kelayotgan bir necha yil uchun shunday.

2017-yilda O'zbekistonga 2,7 mln nafar turist kelgan bo'lsa, 2022-yilda ularning soni 1,9 barobarga o'sib, 5,2 mlnni tashkil qildi. Bu koronavirus pandemiyasidan chiqqan, 2021-yilda 1 mln 880 ming nafar sayoh tashrif buyurgan O'zbekiston uchun yaxshigina ijobiy ko'rsatkich. Qolaversa, ichki turizm ko'rsatkichlari ham har yili yuqorilamoqda. 2022-yilda ichki sayohat qiluvchilar soni 2017-yilga nisbatan (10,5 mln nafar) 107,0 foizga o'sib, 11,3 mln nafarni tashkil qildi. Bu yil esa xorijiy sayyohlar soni 7 mln nafarga yetishi prognoz qilinmoqda.

2017-yilda joylashtirish vositalari soni 767 tani tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda ularning soni 5 mingtaga yetkazildi. 2018-yilda 106 ta (o'rinlar soni 841 ta) oilaviy mehmon uylari faoliyati yo'lga qo'yilgan bo'lsa, bugungi kunda ularning soni 3,1 mingta va o'rinlar soni 27,8 mingga yetkazildi. Shu bilan birgalikda sohada tadbirkorlik subyektlari soni ortdi. Turistlarga xizmat ko'rsatuvchi subyekt va obektlar soni 4091 (2017-yilda – 749 ta) taga, jumladan, turoperatorlar – 1663 ta (2017-yilda – 749 ta), turagentlar – 119 ta (2017-yilda – mavjud bo'lmagan)

va gid-ekskursovod soni 2309 taga (2017-yilda – 574 ta) yetkazildi. 2018–2022-yillarda sayyohlarga qulaylik yaratish maqsadida yo'l bo'ylari va aholi gavjum joylardagi 7,6 mingta sanitariya-gigiyena shoxobchalari holati yaxshilandi (3,9 mingta yangidan ko'rildi, 3,7 mingta ta'mirlandi). Respublikadagi mavjud avtomobillarga yoqilg'i quyish stansiyalarining 96 foizida sanitariya-gigiyena shoxobchalari tashkil qilingan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Erishilgan yutuqlar o'zimizniki. Lekin hal etilishi zarur bo'lgan masalalar ham hali talaygina. Ulardan ba'zilariga to'xtalib o'tsak:

- **Yo'l.** Turizmda yo'l infratuzilmasi eng asosiy omillardan biri sanaladi. Turistik shaharlar, obektlar, yo'nalishlararo yo'llarning ahvoli yaxshilanmas ekan, bu sayyohlarda O'zbekiston turizmiga nisbatan antipatiya uyg'otadi.
- **Transport.** Mahalliy sayyohlar uchun shaharlararo transportlar qatnovi ham juda noqulay. Masalan, Surxondaryodan Samarqand, Buxoro, Xivaga to'g'ridan to'g'ri qatnovchi transportlar faoliyati yo'lga qo'yilmagan. Boshqa viloyatlar bilan ham bunday noqulayliklar mavjud.
- **Raqamli xizmat ko'rsatish.** Mingdan ortiq joylashtirish vositalari mavjud O'zbekistonda ularning joylashuvi, narxleri, xizmat ko'rsatish turlari bo'yicha yagona platforma shakllantirilmagan yoki bor platformalarga ham barchasining ma'lumotlari joylashtirilmagan. Bu esa mehmon uylari, hostellar, arzon mehmonxonalar qidirgan ichki va xorijiy sayyohlar uchun qo'shimcha qiyinchilik tug'diradi.

Ekstremal, tibbiyot, gastronomik, agro, eko, tarixiy turizm yo'nalishlari bo'yicha har bir hududlar uchun qulay yo'nalishlar shakllantirilmagan.

Yaqindagina qayta tashkil etilib, Aziz Abduhakimovdan Ozodbek Nazarbekov boshqaruviga o'tgan sohani yanada rivojlantirish uchun istiqbolda qanday vazifalar borligini, o'ylaymizki, tizim tepasida turganlar yaxshi anglashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kayumovich K.O. The capability of internet in sphere of tourism and services // Polish science journal, 2019. C. 160.
2. Захаров Н.В., Цыганок А.О. Логистика, эффективность и риски внешне экономических операций. М., 2000.
3. (Electronic resource) <https://www.transportation-system-in-tourism-logistics>
4. (Electronic resource) <https://univ-silkroad.uz/>
5. Kolotilin D.E. Turistik oqimlar logistikasida tizimli tahlil. Yangi fan: muammolar va istiqbollar. 2015 yil. 6-1-son. 182-185-betlar.
6. Rodkina T.A. Davlat menejment universiteti logistika ilmiy maktabining bir qismi sifatida axborot logistikasi yo'nalishi. Boshqaruv. 2015. T. 3. No 2. B. 50-55.
7. Rodkina T.A. Axborot oqimlarining logistikasi: holati va istiqbollari. Universitet axborotnomasi (Davlat menejment universiteti). 2012 yil. № 5. 144-148-betlar.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.